

Návrh novely autorského zákona prošel třetím čtením v Poslanecké sněmovně a míří do Senátu

14.10.2022 - Jana Malíková | Ministerstvo kultury ČR

„Cílem směrnic, a tedy i návrhu novely, je modernizace autorského práva a dosažení dobře fungujícího trhu s autorskoprávně chráněným obsahem v digitálním prostředí,“ řekl po třetím čtení ministr kultury Martin Baxa a dodal: „Považuji za mimořádně důležité, že se dnes podařil další krok na cestě legislativním procesem. Potřeba modernizovat autorské právo byla vyvolána prudkým rozvojem technologií a s tím souvisejícími novými možnostmi a způsoby distribuce a užití autorských děl, zejména prostřednictvím internetu. Transpozice měla být provedena už v minulém volebním období, nestalo se tak, proto chceme napravit tento stav, za který nám hrozí postih ze strany EU, co nejrychleji to bude možné.“

Novela zavádí nové právo vydavatelů periodického tisku vůči službám informační společnosti, jako jsou vyhledávače nebo sociální sítě, která má vydavatelům zajistit podíl na ziscích, které tyto služby získávají prostřednictvím využívání obsahu vytvářeného vydavateli (a bez kterého by tyto služby neměly – v tomto segmentu – co nabízet). Další důležitá část novely se týká tzv. úložišť a zajišťuje autorům možnost si zvolit, zda svolí s nahráváním nebo ponecháním svých autorských děl na konkrétním úložišti nebo zda budou požadovat, aby jejich díla byla odstraněna nebo se vůbec na úložiště nenahrála. Úložiště budou mít povinnost získat svolení (licence) od autorů, a pak budou díla na úložišti zůstat. Pokud se úložištěm nepodaří licenci získat, budou povinna na základě informací od autora díla odstranit a zabránit opakovanému nahrání. Novela zároveň obsahuje záruky pro uživatele úložišť, kteří nahrávají autorská díla buď svoje nebo s využitím některé z výjimek z práv, např. různé parodie. V případech, kdy budou díla, resp. většinou půjde o části děl, nahrána v souladu s autorským zákonem, nesmí je úložiště odstranit nebo blokovat.

Novela dále přizpůsobuje některé výjimky z autorských práv digitálnímu prostředí. Jde o výjimku pro tzv. vytěžování textů a dat, využívané zejména ve vědě a výzkumu, ale i v komerční sféře, a výjimku pro užití autorských děl při výuce prostřednictvím digitálních technologií. Nová úprava umožní užívat digitálně autorská díla nejen ve třídách a v uzavřených (intranetových) sítích v rámci ČR, ale také přeshraničně v rámci EU, tj. např. při distančním studiu v jiném členském státě EU. Zároveň novela stanoví nutnost pro digitální užití učebnic a jiných materiálů výslovně určených k výuce uzavírat licenční smlouvy.

Novela též zjednoduší knihovnám, muzeím, galeriím a archivům zpřístupňovat digitalizované sbírky, konkrétně tzv. díla nedostupná na trhu, prostřednictvím digitálních knihoven (jako je EUROPEANA a jiné podobné projekty). Jde o díla, zvukové nahrávky apod., které jsou ještě chráněné autorským právem, ale již nejsou komerčně využívány. Novela usnadní získat licenci pro celé sbírkové soubory prostřednictvím kolektivních správců. Podobný režim již v českém autorském zákoně máme od roku 2017, ale vztahuje se jen na knihy a periodika. Novela to rozšíří i na další autorská díla, např. výtvarná díla nebo zvukové nahrávky.

Novela dále mění několik ustanovení občanského zákoníku upravujících licenční smlouvy. Licenční odměny v podobě jednorázových plateb mají být výjimkou, v zásadě by měly být sjednávány odměny výnosové (podíly z výnosů z užití autorských děl). Rozšiřuje možnost domáhat se tzv. best-

sellerové odměny, tj. dodatečné odměny v případě, kdy zisky z užití díla jsou nepřiměřeně vysoké vůči odměně autora, která byla původně sjednána. Další úpravy se týkají např. možnosti odstoupit od licenční smlouvy, nejsou-li autorská díla využívána.

Vládní návrh novely byl přijat ve znění několika poslaneckých návrhů, přičemž většina z nich souvisí s implementací směrnice a vládní návrh doplňuje. Týkájí se především úpravy povinností úložišť, resp. směřují k ochraně uživatelů těchto úložišť proti přílišnému blokování obsahu. Poslanecký návrh týkající se práv vydavatelů má za cíl vyvážit nevyrovnané vyjednávací pozice vydavatelů vůči poskytovatelům služeb informační společnosti.

Schválen by též pozměňovací návrh doplňující do autorského zákona negativní vymezení pojmu sdělování veřejnosti v případě rádií a televizí v některých provozovnách. Toto ustanovení však bude možno vykládat pouze eurokonformně dle judikatury Soudního dvora EU, což je výklad velmi restriktivní. Ve výsledku se tento pozměňovací návrh dotkne jen velmi omezeného počtu provozoven. Poslaneckým pozměňovacím návrhem se také rozšiřuje výčet živých hudebních produkcí, které nebude třeba hlásit kolektivnímu správci OSA.

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media/navrh-novely-autorskeho-zakona-prosel-tretim-ctenim-v-poslanecke-snemovne-a-miri-do-senatu-4-cs4987.html>